

MEMÒRIA ANUAL D'ACTIVITATS DE LA SOCIETAT D'ONOMÀSTICA 2021

La Societat d'Onomàstica (SdO) fou fundada l'any 1980 pel professor Dr. Enric Moreu-Rey juntament amb diversos col·legues universitaris i estudiosos locals, especialment del Camp de Tarragona. Té personalitat jurídica pròpia i és inscrita des del dia 2 d'octubre del 1980 en el Registre Provincial d'Associacions de Barcelona, secció 1a, amb el número 4836. El domicili social és al carrer de la Diputació, 276, principal, 08009, Barcelona.

L'objecte de l'entitat és, principalment, el foment de l'inventari, l'estudi i la defensa del noms propis (onomàstica), dels de persona (antroponímia) i dels de lloc (toponímia); la coordinació de les activitats dels investigadors; la publicació de *Noms* i *Onomàstica* i de monografies especialitzades; l'assessorament tècnic a persones i col·lectius; l'organització de col·loquis i conferències sobre els temes indicats i l'inventari de bibliografia i documentació.

Actualment, les activitats principals de la SdO són: a) la celebració de col·loquis generals i jornades d'onomàstica, b) la publicació de la revista *Noms*, l'anuari *Onomàstica* i la col·lecció d'estudis monogràfics *L'Estralla*, i c) assessorament en temes d'onomàstica.

La Societat adopta com a àmbit d'actuació preferent l'àrea de la llengua catalana, sens perjudici que pugui dur a terme, també, en raó del seu interès fonamental per l'onomàstica, actuacions en altres àrees lingüístiques.

La SdO és una entitat adherida de l'Institut d'Estudis Catalans (17-X-2016), compta amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, així com la col·laboració del Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears.

Pressupost 2022

Entrades: Quotes de socis: 6.025,00 €; subvenció de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 3.000,00 €; per la venda de publicacions de l'entitat, 1.000,00 €. Total entrades: 10.025,00 €.

Sortides: Publicacions periòdiques: *Noms*, 17 (maquetació), 1.008,80 €; *Noms*, 18 (maquetació), 1.008,80 €; *Anuari*, 8 (maquetació + correcció), 1.786,95 €;

Publicacions impreses i enviament, 1.720,70 €; Despeses financeres, 350,00 €; Altres enviaments, 150,00 €; Assegurança anual, 258,02 €; Manteniment web, 559,80 €. Total sortides: 6.843,07 €.

Ingressos, 2021: 20.591,00 €; despeses, 17.707,79 €. Saldo: 2.883,21 €

Romanent en Caixa d'Enginyers de Barcelona a 31-XII-2021: 13.567,39 €.

Moviment de socis

Durant el present exercici s'ha produït el següent moviment de socis. Baixes: 5. Altes: 12. Actualment, el nombre de socis en actiu és de 235.

Calendari d'activitats

Gener

1. Suspensió de l'Assemblea General de Socis

La Junta Directiva de la Societat d'Onomàstica, en sessió de 22 de desembre de 2020, acordà de suspendre per segon any consecutiu, la convocatòria d'Assemblea general de socis, a causa de la Covid-19, a l'espera d'una millora de la situació sanitària que permeti celebrar-la amb plena seguretat i confiança.

2. Campanya de captació de socis

S'inicia una campanya per a la captació de nous socis de la SdO. En aquest sentit, el president Emili Casanova adreça una carta (29-I) a possibles interessats, especialment de centres culturals, instituts o universitats d'arreu del país.

Març

1. Conferència sobre onomàstica

Dins el [*Cicle de Conferències d'Onomàstica: Antroponímia i Toponímia*](#), organitzat per la Universitat de les Illes Balears, el 24 de març, Joan Anton Rabella i Ribas, vocal de la SdO, parlà sobre "El projecte del Nomenclàtor mundial: metodologia i criteris". La conferència es realitzà en línia (Zoom), prèvia formalització i inscripció a la pàgina web slg.uib.cat/gabinets/go.

2. Presentació de llibres

El dia 25 fou presentat el llibre *Noms de lloc de Vilanova i la Geltrú*, del nostre consoci Ignasi M. Muntaner, a càrrec de Vicenç Carbonell, en una reedició, revisada i ampliada, de *Noms de lloc de Vilanova i la Geltrú*. A l'acte, al que hi assistí el secretari general de la Societat d'Onomàstica, Eugeni Perea, fou retransmès en directe pel canal de youtube de l'Institut d'Estudis Penedesencs.

El dimecres 31 de març es va presentar en el local de La Societat de la Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre), al carrer de l'Era, el llibre *Onomàstica de la Torre de l'Espanyol*, de Sílvia Veà Vila. Aquesta obra va guanyar el primer *Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès 2016-2018* i ha estat coeditada per l'Institut d'Estudis Catalans i la Societat d'Onomàstica. En l'acte hi van participar Pere Navarro Gómez i l'autora del llibre. La presentació dels llibre va anar precedida d'una excursió toponímica guiada per Joaquim Jornet, excel·lent coneixedor del terme. Es va iniciar a la plaça de la Pau i va transcórrer per diversos indrets del terme municipal (la Font de n'Horta, l'ermita de Sant Antoni de Pàdua, l'aljub de la Mina...), seguida d'un dinar col·lectiu al restaurant Lo Molí i una passejada pels carrers del nucli antic de la Torre (plaça Principal, carrers de la Costa, del Perxe, del Trullet, de Sant Galdric...) i una visita a l'església parroquial de Sant Jaume.

Maig

1. Col·loqui d'onomàstica

Es publica la primera circular informativa sobre el 47è Col·loqui de la SdO i XIV Jornada d'Onomàstica de l'AVL, que se celebrarà a la ciutat d'Alacant durant el mes de desembre d'enguany, amb el tema "Els mariners posen nom a la mar i a la terra: la talassonímia. Projectes per a ensenyar i aprendre onomàstica".

2. Imatge i comunicació

El dia 21, els nostres companys Sílvia Veà i Pere Navarro foren entrevistats a TV21 Ebre, dins el programa *Primera Columna*, sobre els estudis d'onomàstica a les Terres de l'Ebre i el Camp de Tarragona.

Dins el "I Cicle de Conferències d'Onomàstica: Antroponímia i Toponímia", el 24 de maig, Albert Turull, exsecretari de la SdO, pronuncià la conferència "Els pre-noms catalans, entre la tradició antroponímica i la innovació onomàstica". La conferència es realitzà en línia, prèvia formalització i inscripció a la pàgina web slg.uib.cat/gabinets/go.

El dia 28, al Canal Terres de l'Ebre, dins el programa *L'Estret de Magallanes*, foren entrevistats els nostres companys Sílvia Veà i Pere Navarro respecte al llibre *Onomàstica de la Torre de l'Espanyol* i sobre l'onomàstica en general.

Abril

1. Imatge i comunicació

El dimecres 3 d'abril, dins del "I Cicle de Conferències d'Onomàstica: Antroponímia i Toponímia, va parlar Gabriel Bibiloni Cañellas, soci de la SdO, sobre «Els cognoms de les Illes Balears. Aproximació històrica i lingüística». La conferència es realitzà en línia, prèvia formalització i inscripció a la pàgina web slg.uib.cat/gabinets/go.

Juny

1. Imatge i comunicació

Dins el "[I Cicle de Conferències d'Onomàstica: Antroponímia i Toponímia](#)", el 23 de juny, Pere Navarro Gómez, vocal de la SdO, va parlar sobre els "Inventaris onomàstics als Països Catalans. Estat de la qüestió". La conferència es realitzà en línia, prèvia formalització i inscripció a la pàgina web slg.uib.cat/gabinets/go.

El dia 6, dins el cicle de conferències d'Onomàstica, Antroponímia i Toponímia (en línia), de la Universitat de les Illes Balears, Joan Peytaví Deixona, vicepresident de la SdO, pronuncià una conferència posada sota el títol «*Les problemàtiques patronímiques a la Catalunya del Nord i la francesització dels cognoms (segles XV-XXI)*».

Octubre

1. Homenatge a Emili Casanova

El nostre president, Emili Casanova Herrero, en el seu 65è aniversari, va rebre un homenatge a la sala Joan Maragall de la Universitat de Barcelona. Com que l'acte era una sorpresa, que no havia de conèixer l'interessat, no es va fer públic fins el darrer moment. Al web de la SdO es publica un vídeo amb les intervencions de José Enrique Gargallo (UB), Joaquim Rafel Ramos (AVL) i Mar Batlle i Enric Ribes, tots dos companys a la Societat d'Onomàstica i membres de l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans. L'homenatge fou acompanyat d'una publicació, el número 8 de la col·lecció L'Estralla, de la SdO, en la qual diversos autors escriuen sobre la biografia i activitats d'Emili Casanova.

1. Imatge i comunicació

El dimecres 6 d'octubre, dins el cicle de conferències d'Onomàstica, Antroponímia i Toponímia (en línia), de la Universitat de les Illes Balears, Sílvia Veà Vila, vocal de la Junta de la SdO, pronuncià una conferència posada sota el títol «*L'onomàstica de la Torre de l'Espanyol, l'inventari*».

2. Rutes onomàstiques

El projecte [Lingüistes pel carrer](#) (SdO i CEL) ja forma part de la iniciativa de la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya [Camins del català](#) a través de [Ruta Lingüistes pel carrer](#). La seva exposició ha viatjat fins a Tortosa (novembre-2021) per acompanyar la Jornada Onomàstica ([Espai Sant Domènec](#)) i el IV Congrés de Cultura i Territori a les Comarques de la Diòcesi de Tortosa (Campus de les Terres de l'Ebre de la URV, desembre 2021). Altrament, (setembre 2021) un cartell específic sobre Castelló va il·lustrar la [XIII Jornada d'Onomàstica. Toponímia urbana](#).

3. Presentació de llibres

Presentació de l'obra *Onomàstica de Castellvell del Camp i d'Almoster*, de Ramon Amigó. L'obra fou presentada per Eugeni Perea, secretari general de la SdO, amb la intervenció de Pere Navarro, que va tenir cura, amb Montserrat Amigó, de l'edició d'aquesta segona edició de l'obra, inclosa ara a la col·lecció L'Estralla, número 7.

Novembre

1. Jornada d'Onomàstica a Tortosa

Els dies 20 i 21 de novembre, a l'espai Sant Domènec, de Tortosa, va tenir lloc la Jornada Onomàstica sobre *Estudis de toponímia i antroponímia del seu territori històric*, que va comptar amb el contingut següent: Una ponència de Sílvia Veà Vila (SdO), "L'onomàstica ens parla de la cultura fluvial" i les comunicacions de Maria Dolores Gimeno Puyol, "El projecte de toponímia del Govern d'Aragó: el cas de la Franja matarranyenca"; Andreu Subirats Aleixandri, "Topònims i orònims en la literatura ebreca"; Anton Monner i Estopinyà, (SdO), "L'onomàstica i el despoblament de la diòcesi de Tortosa"; Àngela Buj Alfara i Jesús Bernat Agut (SdO), "Com li diuen al teu carrer? Lingüistes pels pobles"; Antoni Cardona Castellà, "Sobre la situació i l'etimologia d'alguns topònims antics del Port"; Xavier Ribas Vilanova i Àlex Farnós Bel, "Una base de dades de toponímia del delta de l'Ebre"; Jesús Bernat Agut (SdO), "El sufix augmentatiu -às a la toponímia, entre el Millars i l'Ebre"; Ferran Guardiola Noguera (SdO), "Fitotoponímia dels Ports: el gatell, el salze, la sarga i el vímet a la toponímia comarcal"; Albert Aragonés Salvat, "Noms dels espantacriatures a les Terres de l'Ebre". Pere Navarro (URV/SdO), Mar Batlle (IEC/SdO) i Òscar Bagur (SdO) van fer la presentació del *Manual per a l'elaboració de reculls onomàstics* editat per la Societat d'Onomàstica.

2. Imatge i comunicació

El dimarts, 23 de novembre, a la Sala Emili Argilaga i Sala Virtual del Centre de Lectura de Reus, en l'escaiença del desè aniversari del traspàs de Ramon Amigó, va tenir lloc una conferència a càrrec d'Eugeni Perea, secretari general de la SdO, "Ramon Amigó, un clàssic entre nosaltres", publicada en línia. L'acte s'inclou dins els programes de la Universitat Rovira i Virgili, de Tarragona.

3. Presentació de llibres

El dijous 25 de novembre, a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres va ser presentat el llibre d'Antoni Egea Codina, *Toponímia històrica del terme de Figueres*. Jean-Paul Escudero, dialectòleg i soci de la SdO, Ventura Castellvell, de la SdO, i el regidor de Cultura i Turisme, Alfons Martínez, acompanyaren l'autor en aquesta presentació.

Novembre

1. Presentació de llibres

El dia 25 de novembre, a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, fou presentat el llibre *Toponímia històrica de Figueres*, d'Antoni Egea, coeditat per la SdO i l'ajuntament de Figueres, obra inclosa dins la col·lecció l'Estralla de la SdO, número 6.

Desembre

1. Jornada Renada-Laura Portet

El dia 2 de desembre, al Casal (Perpinyà), organitzada per Òmnium Cultural i l'Institut d'Estudis Catalans, amb la col·laboració de la SdO, s'hi celebrà la *Jornada Renada-Laura Portet*. D'entre les diverses ponències, destaquem la presentació de l'última obra publicada per Renada-Laura Portet: *Les noms de lieux du Roussillon. De la protohistoire à nos jours*, (l'Harmattan, París, 2021), a càrrec de Jean-Paul Escudero (SdO) i "Renada Laura Portet, passió per la vida, la terra i la llengua", a càrrec de Josep Lluís Carod i Rovira (SdO). A l'acte, en representació de la SdO, hi assistí Ventura Castellvell.

2. Col·loqui d'Alacant

Els dies 3-4 de desembre la Seu Universitària de la ciutat d'Alacant va acollir la celebració del XIV Jornada d'Onomàstica de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua / 48é col·loqui de la Societat d'Onomàstica, que va tenir com a tema "Els mariners posen nom a la mar i a la terra: la talassonímia. Projectes per a ensenyar i aprendre onomàstica".

3. Col·loqui de la Conca de Tremp i la Terreta

Es publica la 1a circular sobre el col·loqui *Onomàstica de la Conca de Tremp i la Terreta*, que tindrà lloc entre el 6-8 de maig de 2022, després del seu ajornament en diverses ocasions a causa de la covid-19.

4. Rutes Lingüistes pel carrer

Lingüistes pel carrer, un treball que l'any 2016 vam encetar conjuntament la SdO i el CEL (Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels PPCC), participa ara en el projecte "Camins del Català" com a "Rutes Lingüístiques pel carrer", junt a d'altres propostes, com ara *La ruta del diccionari català-valencià-balear* o *Les rutes Pompeu Fabra*.

Publicacions de la Societat d'Onomàstica

En aquest exercici la SdO ha tingut cura de les edicions corresponents de les publicacions de *Noms*, *Onomàstica* i *l'Estralla*.

Noms. La revista *Noms* és el canal de comunicació dels socis i sòcies de la SdO, pel qual circulen materials onomàstics del seu interès. Per aconseguir que la

revista sigui una eina d'informació, difusió i participació bona i útil ens calen col·laboradors. Els socis són els creadors i els receptors dels continguts, amplis i diversos, que inclouen la teoria, la metodologia o el treball de camp en onomàstica o que provenen del resultat dels seus estudis, de les seves investigacions o dels seus coneixements. Són materials que, en forma d'article, posen a disposició dels lectors. Igualment, cal que hi hagi socis que redactin ressenyes, crítiques o notes de les publicacions onomàstiques (llibres o articles); socis que proporcionin les novetats bibliogràfiques, escrits o informacions (notícies, polèmiques o textos apareguts en la premsa) sobre activitats onomàstiques (congressos, jornades, cursos, conferències, presentacions de llibres, debats o exposicions), tesis, treballs acadèmics, treballs de recerca de batxillerat, documents d'arxiu o imatges amb valor onomàstic. Durant l'actual exercici han estat publicats els números 15 i 16, disponibles a l'adreça: <https://www.onomastica.cat/noms>

Anuari de la Societat d'Onomàstica. Revista acadèmica en suport digital dedicada a l'estudi dels noms, en el sentit més ampli de l'expressió, i s'adreça a tots els interessats i estudiosos de l'onomàstica. La premissa de partida és que el *nom* és, en si mateix, un concepte interdisciplinari i que, potencialment, el seu ús és obert i pot arribar a ser objecte d'estudi des de qualsevol branca de la ciència si hi ha una voluntat expressa de posar-la en relació amb la perspectiva de l'onomàstica. Conscients de l'abast potencialment multi temàtic i totalitzador de l'onomàstica, pensem que és coherent que la revista tingui, també, la màxima obertura de mires possible des del punt de vista lingüístic. Per tant, tot i partir del català com a *llengua base* de la publicació, admet també originals escrits en qualsevol llengua romànica, a més de l'anglès i l'alemany. Ja el primer número, amb dos articles en català, un en castellà, un en anglès i un altre en francès, exemplifica bé la voluntat de posar en circulació una publicació que busca, en el fons, demostrar que es pot assolir un cert punt d'equilibri entre llengües, entre territoris i entre perspectives temàtiques. Aquest és el nostre punt de partida, i aquest és el nostre propòsit de cara al futur. Durant l'actual exercici ha estat publicat el número 7 (2021). Tots els números de l'Anuari de la SdO es troben en obert a l'adreça: <https://raco.cat/index.php/Onomastica/>

L'Estralla. Des de l'any 2018, les monografies de la SdO es publiquen en la col·lecció *L'Estralla*. Aquesta col·lecció pròpia és un projecte llargament anhelat a través del qual la Societat vol seguir executant un dels seus objectius estatutaris: l'edició d'obres monogràfiques dedicades a l'estudi onomàstic. Aquesta línia d'acció vol contribuir a eixamplar la migrada oferta que fins al moment present es detecta en matèria onomàstica en el mercat editorial, tot mantenint la ferma convicció de la rellevància cultural que suposa la difusió, en el sentit més ampli i més profund possible, dels treballs, els estudis i les recerques relacionades amb l'univers dels noms propis. Durant l'actual exercici han estat publicats els següents volums:

Toponímia històrica de Figueres, d'Antoni Egea Codina (*L'Estralla*, 6), Barcelona: Societat d'Onomàstica, 2021, obra ja esmentada anteriorment.

Onomàstica de Castellvell del Camp i d'Almoster, de Ramon Amigó. Edició a cura de Pere Navarro i Montserrat Amigó. *L'Estralla*, 7. Barcelona: Societat

d'Onomàstica, 2021, 193 p. Pròximament estarà disponible l'edició electrònica d'accés obert.

Mirades sobre Emili Casanova en el seu 65è aniversari. Edició a cura de José Enrique Gargallo i Mar Batlle. L'Estralla, 8. Barcelona: Societat d'Onomàstica, 2021, 85 p.

Taula: José Enrique Gargallo i Mar Batlle, "El nostre Emili Casanova (a manera de presentació)"; Joseph Gulsoy, "Carta a Emili Casanova"; Maite Mollà, "Emili Casanova: professor, acadèmic i amic"; Aigües Vives Pérez, "Creuar-se en la vida amb una persona com Emili"; Jesús Bernat Agut, "L'amor per la terra..., i per la gespa"; Vicenç Maria Rosselló i Verger, "Emili Casanova, artífex del Mestratge en Toponímia"; Enric Ribes Marí, "Emili Casanova, l'optimisme pragmàtic"; Joan Anton Rabella, "Emili Casanova, activista onomàstic"; Joan Tort i Donada, "Emili Casanova i la internacionalització de l'onomàstica catalana"; Philip D. Rasico, "Emili Casanova i l'Onomasticon Cataloniae"; Maria-Reina Bastardas, Ana Mª Cano González i Jean Germain, "Emili Casanova i l'antroponímia romànica"; Joaquim Martí Mestre, "Emili Casanova, estudiós de la gramàtica històrica catalana"; Vicent F. Garcia Perales, "Incursions filològiques i humanes amb el mestre Casanova"; Imma Descals Camarasa, "Emili Casanova, el lingüista apassionat de la Vall d'Albaida"; Joan Veny, "La vocació dialectològica d'Emili Casanova".

Llengua, dialecte i frontera al Nord del país, edició de Joan Peytaví Deixona & Jérémy Sardà. L'Estralla, 9. Barcelona/Perpinyà: Societat d'Onomàstica, 2021, 442 p. En premsa.

Manual per a l'elaboració de reculls onomàstics, Edició a cura de Mar Batlle, Òscar Bagur i Pere Navarro. L'Estralla, 10. Barcelona: Societat d'Onomàstica, 2021, 244 p.

Contingut: 1. Presentació de Mar Batlle, Òscar Bagur i Pere Navarro; 2. Apunts preliminars. Què és l'onomàstica?, Joan Tort; 3. El naixement de l'onomàstica com a disciplina lingüística, Rosa Maria Anglès; 4. El coneixement de la parla del lloc, Pere Navarro; 5. El coneixement de la geografia del lloc, Joan Tort; 6. Tipologia i estructura d'un recull onomàstic, Mar Batlle i Òscar Bagur; 7. Selecció del corpus onomàstic, Sílvia Veà; 8. Les fonts orals: el treball de camp, Sílvia Veà; 9. Les fonts escrites, Eugeni Perea; 10. Les eines informàtiques, Òscar Bagur i Mar Batlle; 11. Llista de noms: redacció d'articles, Mar Batlle i Òscar Bagur; 12. La transcripció fonètica, Pere Navarro; 13. L'etimologia del nom propi, Joan Anton Rabella; 14. L'estat de la recerca onomàstica, Pere Navarro; 15. Obres de consulta, Albert Turull; 16. Els estudis d'onomàstica romànica i l'onomàstica catalana, Emili Casanova.

Informació i consultes

Durant l'any 2021 la SdO ha generat una seixantena de notícies relacionades amb l'onomàstica, s'ha fet ressò d'una vintena més i ha atès fins a quaranta vuit consultes, totes elles de caire bibliogràfic o d'informació sobre antroponímia i

toponímia (origen de noms, significat de mots i tràmits administratius sobre onomàstica municipal).

Estadística de reunions de Junta Directiva

Resum estadístic de les reunions anuals celebrades per la Junta Directiva de la Societat d'Onomàstica entre 2013/2021. Les corresponents als dos darrers anys, 2020/2021, han estat realitzades amb caràcter telemàtic:

<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>	<u>2021</u>
8	3	4	7	5	6	6	3	5

Barcelona, gener de 2022.